

Meer doden door medicijnen dan in het verkeer

Over de (landelijke) programma's voor verbetering van de medicatieveiligheid

“Er vallen in Nederland jaarlijks 17.000 tot 20.000 doden door verkeerde medicijnen of medische fouten [met medicijnen]”, aldus een forensische arts in het NRC twee jaar geleden. Meer doden dan er jaarlijks in het verkeer vallen. Medicatieveiligheid is een ‘hot’ onderwerp. De overheid en beleidsmakers onderkennen het belang en de urgentie. VWS heeft verschillende maatregelen genomen om de medicatieveiligheid te verbeteren, zoals het initiëren en financieren van een aantal landelijke programma's. Deze zijn bedoeld om elektronisch uitwisselen van gegevens uit het medicatieproces mogelijk te maken en zorgaanbieders te stimuleren gebruik te maken van deze mogelijkheden om de medicatieveiligheid te verbeteren.

In dit artikel vertellen wij u meer hierover, wat dit voor u kan betekenen en wat de stand van zaken is.

Landelijke programma's

VWS is het programma *Medicatieproces*¹ gestart met als doel een nieuwe standaard te ontwikkelen voor het uitwisselen van medicatiegegevens tussen zorgverleners onderling en met de patiënt. Nictiz heeft inmiddels de nieuwe informatiestandaard – genaamd Medicatieproces, versie 9 – ontwikkeld en beschikbaar gesteld voor intern en extern testen. De nieuwe informatiestandaard maakt het mogelijk therapeutische en logistieke informatie uit het medicatieproces (voorschrijven, verstrekken en gebruiken) als 'bouwstenen' digitaal uit te wisselen. En wel tussen de systemen van zorgverleners onderling en met het PGO (persoonlijk gezondheidsomgeving)² van de patiënt.

Verder zijn programma's gestart om het gebruik van deze nieuwe standaard door het zorgveld en de patiënt te stimuleren. Het gaat om de *VIPP-programma's* voor ziekenhuizen³, zelfstandige behandelcentra (ZBC's)⁴ en ggz-instellingen⁵. Om de patiënt te kunnen laten beschikken over zijn gezondheidsgegevens in één PGO is het *MedMij-programma*⁶ opgezet.

Nieuwe standaard Medicatieproces

Wat betekent het voor u wanneer software leveranciers de nieuwe standaard Medicatieproces (MP) hebben ingebouwd in hun systemen?

Als voorschrijver kunt u stop-recepten naar de apotheek sturen en wijzigingen in het gebruik zonder dat hier een recept voor nodig is (bijv. het gebruik veranderen van 3x daags naar 1x daags). Het versturen van deze recepten loopt dan via het LSP en vervangt uiteindelijk het edifact-receptenverkeer.

De voorschriften kunnen ook beschikbaar worden gesteld voor raadpleging via het LSP. Dat betekent dat een zorgverlener via het LSP kan opvragen welke medicijnen de huisarts of de arts/medisch specialist van een ziekenhuis, ZBC of een ggz-instelling aan de patiënt heeft voorgeschreven,

---

¹ Medicatieproces: <https://www.nictiz.nl/programmas/medicatieproces/> en <https://www.youtube.com/watch?v=ED6AGsXCTr8&feature=youtu.be> (film)

² Persoonlijke gezondheidsomgeving (PGO): een digitaal hulpmiddel, bijvoorbeeld een website of app, dat levenslang te gebruiken is, waarmee de patiënt toegang heeft tot eigen gezondheidsgegevens en deze kunt verzamelen, beheren en delen

³ VIPP-ziekenhuizen: <https://www.vipp-programma.nl/>

⁴ VIPP voor ZBC's: <https://zkn.nl/uploads/20170810-Toelichting-Subsidieregeling-VIPP.pdf>

⁵ VIPP GGZ: <https://www.vippggz.nl/>

⁶ MedMij: <https://www.medmij.nl/>

gewijzigd of gestopt. Informatie over bijvoorbeeld de medicatie bij ontslag is dan eenvoudig te raadplegen via het LSP.

Informatie over de medicijnen die door de apotheek zijn verstrekt kunnen, net als nu, ook via het LSP worden opgevraagd. De nieuwe MP-standaard biedt de mogelijkheid om bijvoorbeeld voor patiënten die chronisch medicijnen krijgt, alleen zichtbaar te maken wat de apotheek levert zonder de wekelijkse 'fysieke' levering van de baxter-medicatie te tonen. Deze is immers steeds hetzelfde zoals zolang de medicatie niet verandert.

In toenemende mate wordt in ziekenhuizen het werkelijke gebruik van medicijnen van de patiënt vastgelegd. Op dit moment is het niet mogelijk om deze informatie die meestal wordt opgevraagd bij een ziekenhuisopname, te delen met andere zorgverleners buiten het ziekenhuis. Ook patiënten zullen in de (nabije) toekomst mogelijk hun medicatiegebruik die zij hebben vastgelegd in een PGO, willen delen met hun zorgverlener. De nieuwe MP-standaard biedt de mogelijkheid om via het LSP informatie over het medicatiegebruik te delen.

Toekomstig medicatieoverzicht

Wanneer alle betrokken systemen de nieuwe bouwstenen hebben ingebouwd en beschikbaar hebben gesteld voor raadpleging via het LSP, kan uw systeem een medicatieoverzicht genereren met de informatie zoals getoond in bijgaand figuur.

Dit overzicht laat zien wat de actuele medicatie is, de reeds gestopte en de nog te starten medicatie. Van elke medicatie is zichtbaar: het voorschrift van de arts, welk (merk)medicijn hierop is afgeleverd door de apotheek en hoe de patiënt dit heeft gebruikt⁷. Voorwaarde om dit overzicht te kunnen maken is uiteraard dat de betreffende informatie is vastgelegd in het bronsysteem van bv. de huisarts, apotheek, ziekenhuis/instelling en/of het PGO van de patiënt. En dat patiënt toestemming heeft gegeven om de gegevens te delen met andere zorgverleners.

Naam		P. JANSEN (15 november 1942, M)		Zorgaanbieder		Apotheek De Gulle Gaper		
Adres		Straat 2 1234 AB Stadje		Adres		Straat 5 1598 FG Utrecht		
Telefoon		0612345678		Telefoon		0703655424		
BSN		012345672		E-mail		info@apothekegullegaper.com		
Algemeen				Gecontroleerd door zorgverlener				Nee
Datum Medicatieoverzicht				01 december 2017				Nee
Lengte, Gewicht				179cm (Datum onbekend) , 72kg (15 augustus 2017)				Nee
Huidige medicatie								
Type	Geneesmiddel	Ingangsdatum	Einddatum / Duur	Dosering	Toedieningsweg	Reden	Toelichting	Bron
MA	Glimepiride tablet 3mg	24 november 2017	4 wk	1 maal per dag 2 tabletten	Oraal	Diabetes Mellitus	Exact 4 weken	H. Huis (Huisarts)
MA	Emovate zalf 0,5 mg/g	13 november 2017	3 wk	eerst 2 maal per dag zalf gedurende 7 dagen, dan 1 maal per dag zalf gedurende 7 dagen, dan 3 maal per week zalf gedurende 7 dagen	Outaan		Eczeem bij oogleden	Gulle Gaper
MA	METFORMINE TABLET 500MG	03 november 2017		3 maal per dag 1 tablet				H. Huis (Huisarts)
MA	Perindopril tert-butylamine gienmark tablet 8 mg	26 oktober 2017	90 d	1 maal per dag 1 tablet	Oraal			Polisapothek Antonius
MA	Insuline glargine 100e/ml injvlist	01 oktober 2017		1 maal per dag 10 IE	Subcutaan			I. Termist (Internist)
MA	Ibuprofen	27 juni 2017		4 maal per dag 1 stuk	Oraal		Pijn	Patiënt
MA	Simvastatine tablet fo 20mg	03 juli 2015		1 maal per dag 1 tablet 's avonds	Oraal			H. Huis (Huisarts)
Toekomstige medicatie								
Type	Geneesmiddel	Ingangsdatum	Einddatum / Duur	Dosering	Toedieningsweg	Reden	Toelichting	Bron
MA	Flucloxaciline capsule 500mg	03 december 2017	17 december 2017	3 maal per dag 1 capsule, om de 8 uur				H. Huis (Huisarts)
Recent beëindigde medicatie								
Type	Geneesmiddel	Ingangsdatum	Einddatum / Duur	Dosering	Toedieningsweg	Reden	Toelichting	Bron
MA	Acorvastatine ranbaxy tablet filmomhuld 40 mg	15 oktober 2017	02 november 2017	1 maal per dag 1 tablet 's avonds		Beleidswijziging		Polisapothek Antonius
MA	Flucloxaciline capsule 500mg	15 oktober 2017	29 oktober 2017	3 maal per dag 1 capsule, om de 8 uur				H. Huis (Huisarts)
MA	Perindopril tert-butylamine gienmark tablet 8 mg	04 oktober 2017	24 oktober 2017	1 maal per dag 1 tablet 's morgens		Geen of onvoldoende effect		Polisapothek Antonius

⁷ Deze informatie is voorzien van icoontjes die aangeven of het gaat om een MA (= medicatieafpraak; voorschrift van de arts), TA (= toedieningsafpraak; medicijn dat door de apotheek is verstrekt) of GB (= gebruik, dat door de patiënt of instelling/ziekenhuis namens de patiënt is geregistreerd).

Door te 'klikken' op een voorschrift (hier: simvastatine tablet 20mg) wordt zichtbaar wat de apotheek heeft geleverd en wat de patiënt heeft gebruikt:

Huidige medicatie						
		Type	Geneesmiddel	Ingangsdatum	Einddatum / Duur	Dosering
			Glimepiride tablet 3mg	24 november 2017	4 wk	1 maal per dag 2 tabletten
			Emovate zalf 0,5 mg/g	13 november 2017	3 wk	eerst 2 maal per dag zalf gedurende 7 dagen, dan 1 maal per dag zalf gedurende 7 dagen, dan 3 maal per week zalf gedurende 7 dagen
			METFORMINE TABLET 500MG	03 november 2017		3 maal per dag 1 tablet
			Perindopril tert-butylamine glenmark tablet 8 mg	26 oktober 2017	90 d	1 maal per dag 1 tablet
			Insuline glargine 100e/ml injvst	01 oktober 2017		1 maal per dag 10 IE
			Ibuprofen	27 juni 2017		4 maal per dag 1 stuk
			Simvastatine tablet fo 20mg	03 juli 2015		1 maal per dag 1 tablet 's avonds
			Simvastatine apotex tablet filmomhuld 10 mg	12 augustus 2016		1 maal per dag 2 tabletten
			Simvastatine tablet 10 mg	01 november 2017		per 1 nov 2017 1 keer per dag 2 stuks
			Simvastatine tablet 10 mg	12 augustus 2016	01 juni 2017	Per 1 juni is de patiënt gestopt

Stand van zaken

Nog dit jaar worden de bouwstenen van de nieuwe MP-standaard intern beproefd middels een zogenaamde proof-of-concept. Zowel het versturen en ontvangen van de recepten middels de bouwstenen uit de MP-standaard als het aanmelden en raadplegen van de medicatieafspraken ('voorschrift') via het LSP worden beproefd. Ook het beschikbaar stellen voor raadpleging via het LSP van het medicatiegebruik van de patiënt die bij ziekenhuisopname wordt vastgelegd, zal worden getest. De leveranciers die deelnemen aan deze proof-of-concept zijn o.a. de HIS-en OmniHIS en Promedico-ASP, het AIS van CGM, het ZIS/EPD van Chipsoft, het EVS van FarmedVisie en het PGO van Zorgdoc.

Het plan is om in de loop van 2019 een of meer pilots in de praktijk uit te voeren. De start van een landelijk uitrol wordt niet eerder dan in 2020 verwacht.

Wat kunt u nu al doen?

Zorg dat uw praktijk, apotheek of instelling is aangesloten op het LSP als dit nog niet is gebeurd. Daarnaast is het belangrijk om patiënten (opt-in) toestemming te vragen om hun gegevens beschikbaar te stellen voor raadpleging door andere behandelaren. Begin in elke geval bij de (risico)patiënten die door meerdere zorgverleners worden behandeld.

Tenslotte, dring er bij uw software leverancier op aan dat zij de implementatie van de MP-standaard opnemen in de ontwikkelplannen voor 2019. VWS lijkt plannen te hebben om het gebruik van de nieuwe standaarden zoals deze MP-standaard wettelijk af te dwingen.⁸

⁸ Zie: <https://www.icthealth.nl/nieuws/vws-kijkt-naar-wettelijke-verankering-afspraken-gegevensuitwisseling/>